

Dato
14-08-2015

Faktaoplysningspapir om det kommunale tilskuds- og udlignings-system

Kommunernes opgaver og grundvilkår

Alle kommuner skal tage sig af de centrale serviceopgaver i lokalsamfundet. Det drejer sig blandt andet om daginstitutioner, folkeskoler, ældreomsorg, det specialiserede socialområde, bistandsydelse, beskæftigelsesområdet, vejvæsen, miljøområdet mv. Den enkelte kommune kan inden for lovens rammer selv fastlægge serviceniveauet på det enkelte område.

Men kommunernes vilkår er meget forskellige.

Kommunernes *indtægtsmuligheder* er forskellige på grund af forskelle i befolkningens indkomster. I nogle kommuner bor der mange mennesker med høje indkomster. I disse kommuner er der gode muligheder for at udskrive indkomstskat, mens det modsatte er tilfældet i andre kommuner.

Kommunernes *udgiftsbehov* er forskellige på grund af forskelle i kommunernes sociale struktur og forskelle i befolkningens alderssammensætning. F.eks. har kommuner med mange børn høje udgifter til dagpasning og skoler, mens det modsatte er tilfældet i kommuner med få børn.

Udligning

Formålet med det kommunale udligningsystem er at sikre kommunerne mere ensartede vilkår, således at det er muligt for kommuner at holde nogenlunde samme serviceniveau uden de store forskelle i skatteprocenten. Men udligningsystemet bestemmer ikke, at serviceniveauerne skal være ens. Hensigten med kommunal udligning er ikke at gøre kommunerne ens, men at give dem ensartede vilkår.

Udligningen er baseret på den såkaldte nettoudligningsmetode. Det betyder, at udligningen beregnes ud fra en kommunes beregnede strukturelle overskud eller underskud. Det strukturelle overskud eller underskud er et udtryk for kommunens samlede økonomiske situation, hvor der tages hensyn til både udgiftsbehov og beskatningsmuligheder.

I beregningen af kommunernes strukturelle underskud/overskud indgår den enkelte kommunes beregnede skatteindtægter fra indkomstskat og grundskyld ved et gennemsnitligt beskatningsniveau samt den enkelte kommunes beregnede udgiftsbehov.

Udgiftsbehovet opgøres som summen af kommunens aldersbestemte udgiftsbehov, der indgår med en vægt på 67,75 pct. og kommunens socioøkonomiske udgiftsbehov, der indgår med en vægt på 32,25 pct.

Bloktilskud

Staten yder et årligt bloktilskud til kommunerne. Bloktilskuddet kaldes et generelt tilskud. Det vil sige, at det ikke er øremærket til bestemte formål, men indgår som en generel del af den enkelte kommunes samlede finansiering.

Hovedreglen for fastsættelsen af det samlede bloktilskud til kommunerne set under ét er, at tilskuddet fastsættes til summen af følgende:

- Det foregående års tilskud ekskl. engangsreguleringer.
- Regulering for den forventede pris- og lønudvikling.
- Regulering for kommunale mer- eller mindreudgifter som følge af ændringer i udgifts- eller opgavefordelingen mellem kommunerne, staten og regionerne eller som følge af ændringer i den statslige regulering af kommunerne.
- Regulering for kommunale mer- eller mindreudgifter som følge af ændringer i kommunernes udgifter til en række overførselsindkomster mv. (budgetgarantien).
- Et balancetilskud, som aftales mellem regeringen og KL i de årlige forhandlinger om kommunernes økonomi.

En stor del af det samlede bloktilskud går til finansiering af landsudligningen og udligningstilskuddet til kommuner med højt strukturelt underskud. Den resterende del fordeles til kommunerne i forhold til deres indbyggertal.

Oversigt

I tabellen nedenfor er vist en oversigt over de ordninger, som det kommunale tilskuds- og udligningssystem er opbygget af vist med udligningsprocenter mm. efter vedtagelsen af det fremsatte lovforslag om tilpasninger i udligningen som følge af refusionsomlægningen.

Oversigt over tilskuds- og udligningsordninger	
Landsudligning	Udligning af 61 pct. af forskellen mellem beregnet udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter.
Hovedstadsudligning	Udligning af 27 pct. af forskellen mellem beregnet udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter.
Udligningstilskud til kommuner med højt strukturelt underskud	Tilskud på 32 pct. af den del af forskellen mellem kommunens beregnede udgiftsbehov og beregnede skatteindtægter, som overstiger 95 pct. af den tilsvarende landsgennemsnitlige forskel.
Bloktilskud	En del af bloktilskuddet går til finansiering landsudligning og udligningstilskud til kommuner med højt strukturelt underskud. Den resterende del fordeles efter indbyggertal.
Særlige tilskud og udligningsordninger	Beskæftigelsestilskud, særtilskud til vanskeligt stillede kommuner, tilskud til ø-kommuner og kommuner med øer, ældretilskud mv.